

TRIBUNA

REDACȚIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Deal Perencz-nicza 20.
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Multumite publice și Loc de schimbă costă fiecare șir 20 fl.
 Manuscrise nu se înapăoiază.
 Telefon pentru oraș și comitat 502.

PREMIUMUL
 Nr. 88 Cor.
 Nr. 14
 Nr. 2-40
 de Duminică
 Nr. 6 Cor.
 România și
 Nr. 10 Cor.
 pentru România străinătate pe
 40 franci.

Intențiile noastre cu guvernul

E. Brote publică în Nrul 80 al ziarului «Telegraful Român» un lung articol care se cuprind și următoarele:

Membrii comitetului au simțit și ei greutatea acestei jertfe, și aceia dintre ei, care au venit în atingere cu contele Khuen, nu stată nici un moment pe gânduri să-i facă declarații în acest înțeles, adică să-l spună că nici ei nu țin la autonomia Transilvaniei, și că în realitate punctul acesta poate fi considerat ca șters. Aceste declarații «amabile» pe cum le calificase contele Khuen, au rămas însă între cei doi părți ai cabinetului ministerial.

Când a fost vorba să susțină și în pușca cea ce au afirmat înaintea ministrului Curajului i-a părăsit.

Și eu unul dintre aceia, cari au avut însărcinarea din partea clubului de naționaliști de a trata cu domnul președinte contele Khuen, țin a spune că această aserțiune a dlui Brote este absolut lipsită de adevăr. Am autoritatea de a constata și în numele dlui Dr. I. I. I. I., că această afirmație conține o simplă insinuație, pe care o respingem cu hotărârea. Nu am tratat nici când asupra programului național cu dl Khuen. Nu am fi avut ocazie a face aceasta, și nu am fi liniștit dl Brote, că nu am fi înțeles să reprezintă punctul de vedere care se impunea nu numai disciplinei de partid, ci și intereselor conferințelor naționale, și și intereselor noastre politice.

Suprejurarea că guvernul s'a pus în a vorbi cu persoane cari stau afară de comitetul național român, nouă membrilor acestui comitet ne impune față de debuturile «păcăciuitoare» ale dlor Mangra și ale consoțierii săi o rezervă ușor de înțeles.

Această ținută rezervată, dictată de bunul simț, nu-mi permite să mă ocup cu cele două părți ale articolului dlui Brote plin de erabile naivități politice. Până va sosi timpul, când vom putea pune în adevărata lor lumină străduințele de «impăcătorești» ale guvernului maghiar și ale binevoștilor noștri târgoveți politici, trebuie să mă mărginesc a l ruga pe dl Brote să se nevoiască a se mulțumi cu laurii ce și-a câștigat pe acest teren prin talentele politice acum 15 ani. I-a succes atunci să ajungă să zăpăcească și să încurce lumea românească. Acum nu-i va succeda nici pe lângă cele mai nobile stăruințe. Lumea românească de aici a învățat în decursul vremii să judece real împrejurările și să se mulțumească bine oamenii.

Iuliu Maniu.

Revendicări culturale.

Noi, Românii, sântem oameni de bună credință și prea bine crescuți, decât să ne batem joc de problemele serioase. Așa, de pildă, când am auzit că e vorba de pace și că guvernul a pornit în mod hotărât să se intereseze de soarta noastră și să întrebe pe unii și pe alții dintre noi, că ce ne doare, nu s'a găsit nimeni să isbucnească în râs cu hohot și să ia în batjocură această întrebare. Noi, Românii, sântem oameni cuminiți și am început numai decât să ne supunem și să răspundem la toate, că iată aici și dincolo sânt durerile noastre.

Au trecut însă zile și au trecut luni și tot mai mult trebuie să ne pară rău, că am luat o dintr'un început pe-o coardă mai glumeașă. Căci, gândiți-vă! Mai era, întradevăr, necesar ca guvernul să ne întrebe pe noi despre suferințele noastre? Mai era trebuință astăzi de studii și anchete asupra problemei române în Ungaria, câtă vreme o lume întreagă o cunoaște? După decenii de războaie reciproce, după îndârjită luptă și războaie, după chinurile și suferințele noastre, după căderea noastră specială asupra desideratelor noastre? Este cu puțință ca un ministru în Ungaria, sau cel din urmă «politikus esizmadas», să nu cunoască, cel puțin în liniile generale, motivele devenite istorice ale războierilor interne dintre naționalitățile din Ungaria?...

Frumos guvern, destepti miniștri! Ei vin să ne conducă și nu ne cunosc. Ei vin să ne împace și nu știu pentru ce. Vin ca dintr'o pustietate și rămân surprinși, când ne văd înarmați și ne întrebă: ce-mi cereți și ce voiți?

Vai, ironia e așa de mare și zîmbetul de amărăciune așa de greu de repăimat.

Ce vă cerem, Măriile Voastre? Evident, tot ce-am mai cerut. Acest tot e foarte puțin, când e vorba de dreptate și e foarte mult, când e vorba de oamenii chemați să facă această dreptate. Principiile dreptății și adevărului sânt pururea luminoase și mințile cele mai inferioare le cuprind, dar le lipsește voința și curajul de a le înfăptui. Lipsesc din rândurile Măriilor Voastre individualitățile puternice în stare de a putea implanta steagul păcii în inima acestei țări.

Dovezi vă trebuie și plângeri scrise, pe cari să le îngropați în mușgaiul arhivelor voastre? Voiți poate cifre pururea grăitoare și un pomelnic nesfârșit al fărădelegilor puterii voastre în stat? Dar nu e nevoie! Priviți întreaga noastră încunjurime și cu lege-vă-ți singuri dovezile vii despre tot ce doriți. Asemănați voi singuri stările noastre cu ale voastre și vă convingeți astfel de chipul neegal cum stau alături cetățenii aceleiași țări. Vedeti școalele noastre sărace, cu ferestrele lipite cu hârtie și vedeti bisericu-

țele noastre șindrilită și bătute de vreme și asemănați-le cu clădirile voastre mărețe, ridicate din cheltuielile statului, și veți descoperi prăpastia ce ne desparte. Urmăriți cum se răsfată limba voastră pe plaiurile întregii țări și cu câtă modestie pălpăie biata noastră limbă, ca o flacără uitată pe un jertfelnic.

Ce bine le știți voi toate aceste și totuși cât de puțin vi-se rușinează gândul, văzând că în fața datoriei către această țară sântem de o potrivă cu voi, dar în privința binefacerilor din partea țării sântem cu totul nesocotiți!

Să ne oprim însă mai de aproape la un singur punct. Vedeti, în lupta noastră îndârjită și neîntreruptă de apărare în potruva voastră, cheltuim multă energie și timp, pe care în alte condiții am fi putut să le angajăm în scopurile consolidării noastre. Din pricina acestei lupte fără preget, noi sântem siliți să rămânem în urmă în dferite lărîmuri. Favorizată de stat și de cea mai extremă libertate, rasa noastră o ia înainte și pornește a se bucura din belșugul darurilor civilizației, pe când noi sântem ca într'un vis urât, în care simți că ceva greu te apasă pe piept. Noi sântem promiteți înfășurați de stâncă și voi acele paseri de noapte, ale căror ghiare amenință necontenit plămânii vieții noastre, cultura noastră.

Dacă există vre-o plângere întemeiată pe acest pământ, apoi cea dintâi e desigur plângerea noastră în potruva duhului vostru de vrăjmașie asupra libertății noastre culturale. În vremea de astăzi, când toate constituțiile garantează libertatea cuvântului și a învățămîntului pentru toți cetățenii, numai la noi se mai întâmplă, ca aparatele statului să lucreze cu sistem în potruva acestor două frumoase cuceriri ale epocii moderne.

În vremea de acum, când societatea ome-nească de pretutindeni caută să-și inobilizeze simțirea prin cultivarea sistematică a artelor și a literaturii, prin promovarea gustului pentru idealuri estetice și prin așezarea vieții pe temelii cu învățăminte, isvorite din tainele științei, numai statul nostru îndrăznește să facă excepție cu o parte a cetățenilor și să le împedec statornic mișcarea lor liberă în aceste direcții. Căci spuneți și dați vă seama, ce-au cheltuit guvernele ungurești pentru cultura română? Cari sânt societățile, pe cari le-au ajutat; cari sânt năzuințele încurajate; unde sânt teatrele, muzeele, pe cari ni le-ar fi ridicat și unde ne sânt școlile românești, cari ni se cuvîin?

Vai, revendicările noastre au fost așa de modeste. Am făcut așa de rar apel la protecția statului și ce amar am putut înfiripa, am făcut-o din propriile noastre puteri. Și dacă până acum am avut vre-o dorință, a fost mai mult pentru-ca să ne îngăduie, ca din puținul nostru propriu să ne pu-

tem chivernisi puțina noastră cultură. Și n'a fost cu puțință nici asta. Aveam bani să ne facem licee la Caransebeș și la Sibiu, și guvernul din banii noștri ne-a făcut licee ungurești! Se mai poate vorbi deci de-o condescendență din partea lor față de revendicările noastre culturale? Ce ridicol!

Dar noi, Români, sântem de bunăcredință și stăm serios de vorbă asupra problemelor serioase. Am ajuns atât de departe în sfârșit ca un guvern, care nu știe ceti în cartea deschisă a durerilor noastre, să ne întrebe ce ne doare. Lucrul e grav. Dar minuni nu se întâmplă!

Grațierile. Din Seghedin ni-se scrie: Dintre internuțații politici din Seghedin numai singur Ion Mihai Ciufudeanu a fost grațiat. D sa Jol la orele 7 dimineața când i-s'a înmănat scrisoarea dela ministru — a fost pus în libertate.

Așa-dară au mai rămas să străjuiască pereții temniței următorii: Ianco Perici, red. la »Branik«, 1 lună, Iano Bisterschi, slovac, naț., 4 luni, Todor Stana, rom. naț., 3 luni 10 zile, și Constantin Savu, rom. naț., 6 luni temniță de stat și 15 zile temniță ordinară.

Dintre internuțații români din Vaș a fost grațiat numai Emil Taus.

Intrigi ungurești. Sub titlul acesta »Un ardelean« publică în »Seara« din București următoarele:

«In cercurile diplomatice ungurești din București se comentează și se speculează faptul că nimenea din colonia Românilor austro-ungari dela noi nu au luat parte la serbările pentru jubileul împăratului Francisc Iosif. Acest fapt, pe cât de explicabil, pe atât de vechiu, dă prilej agenților de tot soiul, pe cari Maghiarii îi întrețin în România, să încerce a răspîndi credința că rezerva Românilor austro-ungari ar avea un caracter antidinastic, antiaustriac și irendentist. Le și vine bine Maghiarilor să facă a se acredita astfel de născociri tocmai acum, cînd dela Viena se insistă pentru tratarea mai omenescă a Românilor din Ungaria, de dragul bunelor raporturi ale monarhiei cu regatul român.

Diplomația și agenții unguri din București parcă ar vrea să strige, în auzul factorilor hotărîtori din Viena:

Iată cine sînt Romîni, de cari ne tot vorbiți. Ei sînt dușmanii împărăției, ei nu vreau să știe de Suveranul habsburgic, ci visează numai irendentie! Tot Maghiarii rămîn scutul și nădejdea dinastiei și a monarhiei Habsburgilor în Orient!

Dar vicleana diplomație ungurească este cusută cu ață albă. Abstinența Romînilor austro-ungari dela serbările jubilarie ale împăratului Francisc Iosif nu dovedește nimic în contra loialității lor, ci numai în contra potiticeii maghiare șoviniste, care se face și la București, în sferile diplomatice austro-ungare.

Intr'adevăr, nici odată nu am fost luați în seamă, din partea reprezentanților Austro-Ungariei, noi romîni din Ardeal și Ungaria, stabiliți aici. Ei nu sînt invitați la nici o serbare oficială a legațiunii austro-ungare și nu au fost invitați la serbările de acum. În totdeauna li-s'a cerut să se declare Maghiari și să vorbească ungurește, par'că tot solgăbirăi ar fi stăpîni la legațiunea austro-ungară.

Pe urmă Romîni de dincolo, cari trăiesc la noi și nu au devenit cetățeni ai statului nostru din diferite motive, sînt considerați de Maghiari ca elemente primejdioase. Ne aducem aminte, ce scandal a făcut presa ungurească, anul trecut, cînd Archiducele Franz Ferdinand a primit ca »Romîni« pe delegația fraților noștri de peste munți!

Iată de ce Romîni, supuși Impăratului Franz Ioseph, nu s'au arătat la serbările de aici pentru jubileul lui. Atitudinea lor rezervată și demnă este numai o protestare în contra șovinismului unguresc. Credința lor către Tron și Patrie și-o păstrează în suflet și nu au nevoie să și-o exprime la banchete. Acolo se pot bate în piept cu făjărnicia lor, Ungurii cari au fost și au rămas, dușmanii Habsburgilor.»

Alegerea dela Liptó-Sveti-Nicolau. Azi a avut loc alegerea de deputat în circumscripția slovacă Liptó Sveti Nicolau. Teroarea și corupția au serbat și în această circumscripție naționalistă adevărate orgii. Am anunțat deja că omul slovacilor, dl Blela, scărbit peste măsură de atrocitățile jndarmilor, a renunțat de a mai lupta zădărnice și de a și expune alegerea jndarmilor. În asemenea caz guvernamental nu putea fi ales decât prin »unanimitate«, ceace s'a și întîmplat azi. Nou alesul mameluc se chiamă Kozma Andor, și are în ierarhia literaturii ungurești un loc de onoare. Fără îndoială că nu va împleni în conuna meritelor sale literare, laurii ce a secerat la această alegere.

Un articol al d-lui V. Goldiș.

Ziarul guvernamental din localitate, »Arad Közlöny«, aduce în numărul său festiv de ziua Sftului Ștefan, un foarte remarcabil articol din penă distinsului nostru fruntas, Vasile Goldiș. Articolul dlui Goldiș câștigă o deosebită importanță nu numai fiindcă analizează cu o adîncă pătrundere substratul politic al »acțiunii de împăcare«, învederându-l pe înțelesul tuturor, ci și fiindcă contribuie, fără îndoială, foarte mult, la lămurirea opiniei publice ungurești. Dăm în vală în traducere acest luminos articol:

Ideia împăcării între români și unguri nu decît urmarea firească a situației geografice, etnice și politice a acestor două popoare. Ungurii și românii, — aproape egali și în privința raportului lor numeric, fiind în vecinătate imediată amestecați pe la periferiile lor etnice, fără înțiriri de rasă și înconjurați de marea slavă și de cea germană, — trebuie să simtă necesitatea unei alianțe.

Atît bărbații politici ai României cît și cei ai Ungariei au accentuat totdeauna aceasta. Opiniile publice a României urmîrea în 1848 cu simpatie mîșcările ungurilor, dar numai pînă ce s'au convins că conducătorii revoluției ungurești vor să înlocuiască opresiunea feudală cu opresiunea de rasă. Istoriograful ilustru, Bălcescu, era unul din cei mai frevenți aderenți ai alianței cu ungurii. Poetul Boliac scria dilirambi pe temi această. Bărbații de stat mari ai României simpatizau și mai tîrziu ideia împăcării. Cînd, în 1860, guvernul austriac ceruse guvernului principelui Cuza să extradeze pe ungurii refugiați în Moldova, ministrul președinte al Moldovei, Mihail Kogălniceanu, a refuzat categoric dorința guvernului austriac, ba ce e mai mult le a asigurat un trai pașnic în Braila.

Ion Bălanu, întemeietorul României moderne și marele său urmaș, Dimitrie Surdza, au acceptat de asemenea, de repeșite ori, necesitatea alianței româno-maghiare. Ceea ce a împiedicat și împiedică mereu realizarea acestei alianțe, e situația politică a celor 3 milioane și jumătate de Români din Ungaria. Tînta politică oficială ungurești e »clădirea statului național maghiar«, ceea ce înseamnă nimicirea etnică a popoarelor nemaghiare. Legitimitatea acestei politici Românilor n'o pot recunoaște niciodată, căci ar fi de-adreptul o sinucidere din partea lor.

Griză.

— Dialog din sfera criticii literare. —

Eu: Ai auzit vestea cea mai nouă domnule autor?

Autorul: Care veste? Vr'un premiu dela academie?

Eu: Nu o veste, ce te ar privi personal pe dta, ci o noutate care privește în general literatura românească.

El: Ei, și este dar o veste. Bine, dta ca unul ce porți șlepul criticilor literari improvizați, o știi și-mi vei comunica-o și mie. De ce e vorba?

Eu: De criză...

El (rîzînd cu hohot): Și spul că-i veste nouă! Criză, auzi, veste nouă!

Eu: Dar stai frate, nu i vorba de criza financiară a scriitorilor. E vorba de altă criză, cu totul de altă natură.

El: Dacă nu i vorba de criza financiară, eu altă criză nu cunosc. Sînt dar cu atît mai curios de noutatea ce mi-o aduci.

Eu: E vorba de o criză sufletească a autorilor. Stai numai să-mi improspetez bine în minte ce se scrie despre treaba asta a dracului. Orice criză e lucru neplăcut.

El (nerăbdător): Spune odată ori lasă-mă în pace.

Eu (dibulnd): E vorba că autorii și-au isprăvit subiectele. Nu mai au inspirație. Au scris tot ce au știut. De aici încolo se forțează, ori se prefacă că au inspirație.

El (întunecat) Greșești prletene. Dacă nu mai e inspirație, nu mai e scriitor. E greșit deci să

se spună: criza sufletească a autorilor. Ar trebui spus: moartea cutărui scriitor.

Eu (cu precauțiune) Să mă leriți, iubite domnule. Dar nu-i chiar așa. Articolele cari vorbesc de criza sufletească a scriitorilor, spun că încetat inspirația numai pentru un gen de scrieri, ceea ce luată din viața poporului. S'a isprăvit cu sumanul, cu opincile, cu otava, cu cușma. Parfumul lor a fost prea sălbatic, viața lor prea strîmțată. Un suflet nu poate să și facă toate salturile între părăi așa de înguști cum e lumea dela țară. Au fost cunosători subșiri de-al artei cari chiar dela început au pus degetul pe N, și au zis: nu, asta nu i literatură. Știi d-ta, d le autor, că atunci au fost mulți cari slăveau inspirația din popor, din viața necunoscută dela țară. Ei bine, acum chiar și dintre aceștia vin unii și zic: destul cu viața dela țară. Vrem literatură din viața claselor înalte. Vrem sfera cea mai largă pentru toate manifestările sufletului omenesc, vrem literatură fără tendinți, vrem artă pentru artă, vrem romanul pentru el însuși.

El (nedumerit): Ei bine, și unde i criza?

Eu (zăpăcit): Stai numa', te rog așteaptă puțin. Eu am în cap teori și după ele vorbesc. Și nu-i permis să lavăre șurubul decât într'un fel.

El (zîmbînd): bine, bine. Te'nțeleg și aștept.

Eu: Dacă ne trebuie astfel de literatură, trebuie numai decât să s'apuce autorii de-acum s'o scrie. Dacă zice criticul. Asta i poruncă, ce crezi d-ta. El bine. Ascultă numai. Dacă autorii trebuie să scrie literatura asta nouă, după cum poruncește critica, ei, ca să nu se dea de rușine, să nu se vadă că le a secat inspirația, s'au apucat și au făcut încercări în direcția aceasta. Ei bine,

nu le-a reușit. Cetesc negru pe alb acum în țară par proaspăt, că nu le-a reușit. Și dacă nu le-a reușit vine adevărul criticilor: criza literară, criza sufletească, lipsă de inspirație, epuizarea subiectelor tratate pînă acum, și nepricerea la altele.

El: Stai frate, stai mai încet, că mă ametești. Unde i criza sufletească a autorilor? Asta să ni e spui d-ta.

Eu (uluit): Mă rog, o să am plăcerea să vă spun. O să vă spun cu pîldele tipărite de criticul Sandu-Aldea a scris nuvele și schițe din viața sătească. El bine. La început tipărea an de an volum nou.

Acum nu mai tipărește decît rar. Publică numai vele rar. Ce semn e asta? Nu-ți sare în ochi că-i semn de criză? Dacă ești odată autor trebuie să scrii numai rar ci tot mai des, atunci e semn de progres. Scrii mai rar? Dai în criză? Scoți la dol ani un volum? Nu mai ai inspirație și-s'au isprăvit subiectele. Și-atunci ce faci? Vei că trebuie să și alegi alte subiecte, încerci și să reușești, și dai în criză.

Altă pildă, tot din celea tipărite. Sădoveanu a scris nuvele din popor. A avut o sumedenie de subiecte, a avut inspirație. Da, tot la două luni volum nou. Acum trece anul și nu mai dă, acum scrie mai rar. Ce semn e asta? Semn de criză? S'apucă de alte subiecte și nici el nu prea reușește, și iarăș dă de criză. Oricum ar toc-o scriitorul modern român tot cu nasul de criză dă. Au statornicit o așa critica, și n'ai cel tuc. Trebuie deci să ne împăcăm cu soarta. Dacă criză, fie criză.

de altfel politica aceasta e imposibilă și scodolă și intangibil. Ea s'a născut din egoismul feudal ungurești, care clasă se servește de egoismul firesc ca de o unealtă potrivită pentru susținerea și mai departe a stăpânirii sale de țară. Infiltrarea primejdiei naționaliste în conștiința obștei ungurești, e drept metereza mai puternică pentru dominațiunea clasei ungurești. Aceasta e cauza pentru care se poate introduce în Ungaria pe toate treptele darea progresivă, deoarece ea ar favoriza naționalitățile și ar slăbi pe feudali. Tot din pricina naționalităților nu poate să existe în Ungaria votul universal, de dragul naționalităților trebuie susținut virilismul și dreptul de candidare, de dragul naționalităților trebuie să dăinuiește administrația aziatică, aceasta rușine a veacului XIX-lea.

Și pentru săracă a poporul unguresc îndură de săracă a poporul românesc dreptățile și s'a infiltrat în conștiința obștei ungurești convingerea că ea trebuie să sufere și să respire mai ușurate și popoarele nemămurate din Ungaria, celace ar fi o primejdie pentru unguri.

Și când aceasta va fi politica oficială a statului ungar, orice împăcare între români și unguri e cu neputință.

De altfel guvernul nici nu dorește împăcarea cu ungurii, deoarece o împăcare sinceră și adevărată ar fi în contradicție cu întreaga politică guvernamentală, care întocmai ca și a vremilor trecute, se întemeiază pe șovinismul mai cras.

Un dosar așa poreclit »acțiunii de împăcare« este în serviciul politicii externe. Noua situație în Europa s'a lămurit în politica mondială și germanii din Europa de mijloc să și treacă totdeauna în alianță cu țările care au să se alieze în formațiune, având care să se alieze în Europa. Francezii, japonezii și coreenii, îndeară să se concentreze toți.

România e puterea auxiliară făcând a împăcării și câștigarea celor 400.000 de baloane și e vrednică de atâtă înțelegere, ca contele Tisza să preamărească »înfloritorul Imperiu românesc« și ca, lertându-i lui Mangra memorandumul de la Viena, precum și congresul naționalist din 1895 și predarea steagului albastru dela Președintele să se împrietenească cu el și să-l numească »tatăl meu cel iubit«.

Și pentru cele 400 de mil de baloane și ca contele Khuen-Héderváry să stea de

câteva ori de vorbă cu dl Teodor Mihali, președintele partidului național român. În aceasta împrejurare de ordin politic extern găsim explicația lozincii ce se șoptește azi pretutindeni, că împăcarea românilor e dorința dinastiei. Guvernul României dorește asigurarea împăcării aceasta, fiind interesele sale cele mai vitale condiționate de interesele triplei alianțe. Dar sinceritatea și căldura alianței suferă mult din cauza situației suprimate a românilor din Ungaria, de oarece necontenitele plângeri ale românilor de aici au dat naștere în opinia publică din România unui sentiment de dușmănie prea adânc și acest sentiment public împiedică îndeplinirea acțiunii ce-i revine guvernului în interesul triplei alianțe. Guvernul român ar privi cu cea mare bucurie izbândă acțiunii de împăcare și zărele guvernului nu reușesc să acopere îndeajuns dorința lui după aceasta izbândă: iar publiciștii de renume din România, ca Slavici și Broște, în slujba a mândurilor guverne, agită cu stăruință ideea împăcării.

Cellalt factor al acțiunii de împăcare e în serviciul politicii interne. Guvernul, și îndeosebi contele Tisza, în calitate de șef al partidului guvernamental, dorește să asigure pe seama guvernului circumscripțiile electorale românești.

Circumscripțiile românești au fost întotdeauna și pentru partidul liberal cele mai sigure, cu atât mai mult chiar, cu cât pe vremurile acele naționalitățile, fiind în pasivitate, se abțineau dela luptele electorale. Contele Tisza știe prea bine, că e mai ușor să câștige decât să pișirezi ceea ce ai câștigat, și mai știe, că poporul unguresc, ori din care lature am privi chestiunea, e totuși independent și astfel politica 67-istă poate să fie ușor primejdioasă, nu mai departe decât la alegerea cea mai soroplate. E bine deci să se asigure circumscripțiile românești de cu vremea. E adevărat că candidații naționaliști pot fi înfrunți la alegeri prea ușor, cu bani mulți, cu baloane și cu noiari, ar fi totuși însă cu mult mai bine decât să se treacă la luptele electorale și să se lupte cu românii, care să fie îndreptățiți să se împrietenească cu ungurii și să se lupte.

Pentru acela ar fi deci bine să se împăce cu românii. Eu doresc pacea în mod sincer. O doresc înțelegere între români. O doresc înțelegere poporului românesc. O consider ca un lucru de dorit, ca imposibilă însă. Este absolut adevărat, că recunoașterea și acordarea drepturilor politice ce li-se cuvin românilor, ar fi o mare lovitură pentru forța feudalizmului și ar aduce o atingere gravă intereselor materiale ale clasei gentrilor. Aceasta e cauza pentru care socotesc, că e cu neputință acum împăcarea.

Greșesc foarte mult cei ce cred că poporul românesc va fi satisfăcut, după ce se vor fi numit vre-o câțiva domni români în oarecare situații mai bune, ori dacă domnii preoți vor primi o congruă mai mare, ori dacă domnii miniștri vor schimba scrisorile mai prietenești cu domnii episcopi. Greșesc foarte mult și cei ce cred, că dacă va fi bună administrația și dacă se va ameliora situația materială și culturală a poporului român, va deveni mai puțin acută și chestiunea de naționalitate.

Cel care judecă așa, nu cunoaște chestiunea. Dimpotrivă. În aceeași măsură în care va crește bunăstarea materială și se va dezvolta cultura poporului românesc, se va întări și cere ea lui de a i se acorda drepturi naționale, de a i se garanta exercițiul lor liber și de a i-se permite ca asupra lor să vegheze el, în parlamentul țării, prin reprezentanții săi naționali.

Afirmația mea e confirmată prin faptul că la alegeri alegătorii mai siguri ai partidului național au fost locuitorii comunelor bogate și culte. Cuvinul, Minișul, Radna, Sobotelul, Berzova și într'un cuvânt, marea majoritate a românilor mai cu stare și știuto i de carte din cercul Radnei au votat pentru mine, de vreme ce Ciulița, Soșagul, Lupeștii și Perneștii au votat în majoritate pentru Tagányi; ba din Baia, unde de ani de zile nu mai e școală și unde numărul analfabeților e 98%, unde alimentul de căpetenie e și azi mălău și rachiul, — din Baia, repet, numai preotul și clopotarul a votat pentru mine, ceilalți 98 de alegători au fost toți guvernamentali însufiețiți.

Supt presiunea acestor două momente, contele Tisza a arborat stindardul împăcării cu Românii. În același timp, însă, a luat în negațiune dreptul poporului românesc la organizația politică. Prin această negare o linie a făcut cu neputință orice înțelegere politică, pentru că a pornit din principiu că pentru el nu există comitetul partidului național român, care singur e chemat să desfășure activitate politică în numele poporului românesc și din însăși chestiunea de împăcare Tisza apăsă la prelații români să facă împăcarea. Apoi zădărnice, pentru că înainte de toate în cele politice prelații români nu reprezintă, și apoi pe aceștia nici nu e nevoie să-i mai împaci politicește, pentru că ei chiar în uraia oficiului lor, așa cred cel puțin ei, sânt împăcați cu orice guvern. Mă ar plăcea să văd pe prelatul român care ar încerca un rol de operație politică față de guvern.

Contele Khuen-Héderváry a tratat și până acum cu mai mulți români fruntași. Dar nici când n'a precizat concesile, pe cari le socotește proprii ca să câștige, politicește, poporul român. Iar

(nervos): Imi pare că bați câmpii, stimate domnule.

Eu am primit ca pe un om cum'nite în casă și mi se pare c'am greșit. Spune mi: care i vetea vrei să mi-o acui.

Eu: Criza, domnule.

Eu: Ce criză nenorocită?

Eu (mănos): Criza literară și sufletească, stimate domnule, și mă rog să nu mă insulti.

Eu: Să vorbim deslușit ca să ne înțelegem. Ce înțelegem sub criză?

Eu: Nu înțeleg nimic. Înțeleg criticii.

Eu: Ei bine, și ce spun dlor?

Eu: Spun, că s'a isprăvit cu inspirația scriitorilor literari.

Eu: Și de unde deduc ei asta?

Eu: Din rara apariție a volumelor. Nu mai apare tot la două ori trei luni volume de același autor.

Eu: Și cum tâlculesc dânsii aceasta lenevire a scriitorilor?

Eu: O tâlculesc așa, că nu mai au ce scrie: scris tot tot! N'ai înțeles? Nu le a mai rămas nici cât e negru sub unghie, de scris.

Eu: Explică te.

Eu: Să se explice ei. Criticii zic, că autorii nu au scris tot ce au știut. Și trăind, ieșind din casă, au cunoscut viața poporului. Asta e scris-o. Acum au gătit-o.

Eu: Adică așa cred dlor, făuritorii mici și mari ai literaturii, că viața poporului e așa de îngustă, că se poate epuiza într-o activitate literară într-un an?

Eu (incurcat): Dta vei binevol să-i întreb pe dânsii. Eu spun părerile lor.

Eu (pe gânduri): Bine, bine, spune mai departe. În ce mai văd dlor criza?

Eu: O mai văd în tendințele unor scriitori de a îmbrățișa alte subiecte, decât celea tratate de dânsii mai înainte.

Eu: Și cum vine aici vorba de criză? Ce criză e și scrii dintr'un mediu social ori dintr'altul?

Eu: Criza e aici: că nu reușesc. De reușeau dintr'una nu era criză.

Eu (rîzând): Dar atunci toată activitatea literară a unui scriitor se poate numi criză, luând afară cele trei-patru bucăți de forță a vieții lui.

Eu: Cred acum că mă pricepi ce vreau să zic, adică, ceva să zică vetea cu criza.

Eu: Înțeleg un singur lucru. Azi criticii noștri, sau ca să-ți spun termenul svărlit așa de potrivit de »sasul« Chendi, vrea-criticilor noștri, n'au ce scrie. Și vrea-criticilor români nici odată n'au ce scrie. Deci se supără foc că un autor numai dă volumul tot la două luni. Să fi trăit azi Eminescu, ce să făcea bietul de el cu un singur volum de poezii? Ca să i mulțumească pe aceștia, și să nu aște »crize« în viața lui literară, trebuia să tipărească de cel puțin treizeci de ori câte-un volum.

Văd mai departe, că vrea-criticilor români cred că direcția într-o literatură pornește din aforismele lor și nu din suferințele scriitorilor. Văd că s'au convins, de pildă, că direcția, cum li zic ei »poporanistă« e susținută de revista »Viața românească«. Observ că ei cred a se putea scrie o operă la poranceală.

Simt că nu pot înțelege de loc vorba: creație. Dacă ar ști ce înseamnă vorba asta, n'or mai scrie nici o slovă, ci le-ar da pace scriitorilor. Ori cine știe, dintre talentele adevărate, până unde-i merg puterile. Și dacă, subiectele mai grele, mai complicate, le rumegă mai îndelungat, și le reservează pe când se simte destul de tare, nu urmează că i s'a isprăvit inspirația dintr'o școală literară și începe cu altă școală. Pentru un scriitor adevărat nici nu este școală, direcție în literatură. Pentru el este un singur izvor de unde se hrănește: viața. Școlile literare critica le clasifică, nici odată scriitorii. Pe ei li neliniștește viața, cu problemele ei, suferințele omenesc cu adâncimea și bogăția lui, niciodată însă vorbe secul ca naturalism, ori romanticism, ori fărâșism.

Eu: Ei bine, atunci nu este criză literară? Cel puțin nu ne aflăm în preajma unei crize literare?

Eu am cetit că mai toți scriitorii noștri moderni se apropie de treizeci de ani. Deci, se scrie, momentului cel mai potrivit pentru cea mai intensă creație. Și acum volumele ies rar. Deci, tot vorba mea: criză.

Eu: Ții bine șleful vrea-criticilor. Deci crede dta că este criză. Crede dta că se poate stabili aritmeticește vârsta când un scriitor trebuie să fie mai productiv, ori chiar vrâștia când trebuie numai decât să ne dea o operă genială. Dumneavoastră însă, să nu fie cu supărare, vă învățtii ca niște mori de vânt părăsite, și ca și ele, nu produceți un strop de făină. A.

acesta e lucrul de căpetenie, pentru că dat fiind că dintre 3 milioane și jumătate de români nu poate să ajungă fiecare episcop sau vicar episcopesc, e nevoie să se dea ceva ce să mulțumească românimea întreagă.

Despre aceste însă guvernul face. Ținta întregii acțiuni de împăcare e numai să urunce nisip în ochii îndrumătorilor politice externe a monarhiei noastre făcându-i să creadă că guvernul unguresc a făcut tot ce l-a stat în putință ca să împacă pe românii din Ungaria și prin aceasta, să întărească aliața ei România — vrând pe această cale să și asigure bunăvoința ministerului de interne; iar de altă vrea să câștige pe seama partidului muncii prelații români și alți bărbați români cari caută o valoare individuală, — câștigând prin ei și cercurile românești.

Cu vremea însă se va dovedi zădărnicia tuturor acestor încercări, pentru că, repet, dorim cu toții împăcarea, dar între slugă și stăpân nu e cu putință împrietenirea. Noi românii încă multă vreme vom fi nevoiți să intrăm pentru activitatea noastră politică în temnițele de stat — spre marea veselie a spiritului libertății cetățenești! — și poporul unguresc încă multă vreme va trebui să sufere jugul politic al propriilor săi stăpâni, — până va sosi mult dorita zi a adevăratei împăcări, pentru că adevărata pace nu se poate întemeia decât pe absoluta egalitate de drepturi politice și naționale și pe adevărata fraternitate!

Serbările din Reghin.

— Adunarea generală a fondului teatral. —

Fără valvă și reclamă, cu atât mai temeinic și sigur se succedea pregătirile pentru adunarea generală a celei de-a doua societăți culturale românești, care în timpul din urmă a dat dovezi de progrese neabătute.

Cu fiecare prilej al adunării sale anuale, societatea însăși aranjează festivitățile artistice-culturale menite să învioreze sufletul românesc cutropit în toate părțile de apatie și atâtea alte nevoi mărunte și mari.

Băgăm de seamă, cu cât sistem s'a lucrat în anul acesta mai ales în nord și în părțile avizate la desmorțire.

Un centru puternic românesc, bun și bogat însă adormit a fost și Reghinul. Iată însă, că în acest an, orașul acesta încrestează pe răbojul său

Scrisoare—răspuns.

Pământ, ziua schimbării la față.

Unchiule Axente!

Scrisoarea trimisă nepoților, a ajuns din neabăgare de seamă și în mâna mea, o strănepoată a ta.

Știm noi toți, nepoți și strănepoți, că n'ai tu lipsă de podoaba ce ți-au pus-o nepoții la mormânt și de florile ce ți-le-au pus strănepoatele, Getta și Margareta. Tu ai fost podoaba noastră, nu putem fi noi a ta.

N'au voit nepoții, să se știe de podoaba mormântului tău. Știi ei bine că pe ei să cinstesc când cinstesc mormântul tău.

Ai făcut o mare bucurie strănepoatei tale, cu vestea, că împreună cu soțul tău de luptă, Balint sântei frați de cruce cu prorocul Ilie. Vei ști că în vinele mele încă curge sânge aspru din sângele lui tata-moș — strămoșul meu dela Roșia.

Bucuria înă, curând s'a prefăcut în supărare. Din spusele tatălui meu știu că și tu și tata-moș erați buni țințași.

Am auzit de-o luptă grea din Valea Ampoiului. Luați la țintă cu piatra și nu dați greș.

Cum să face, că acum când aveți fulgerul și trăsnetul lui Ilie în mână, nu nimeriți acolo unde trebuie?

Și dacă-l aveți în mână de ce nu-l trimiteți mai des? Des, până nimeriți.

Ori, doar' nu știți, cum ne-am schimbat la față? cum ne-am dat stricăciunea?

Strănepoata ta
Margareta.

3 festivități culturale, cari au adunat la un loc întreg jurul acest larg și românesc. Și centrul acestor fructuoase întruniri a fost totdeauna societatea fondului de teatru.

Un nou prilej frumos se anunță, de-a se putea întruni frații buni împreună. Comitetul teatral local în conșlegere cu dl Bănuț și comitetul central a pus la cale cu sârguință și bună chibzuială un program vast de bucurie merite să adăpe sufletele noastre de aici cu plăcerile artei și cântecul românesc.

Duminecă în 28 August nou vom avea rarul deliciu de a asculta corul cel mai artistic și mai disciplinat, — corul maestrului Dima din Brașov nu numai la concert, ci chiar și la slujba bisericească. Se va cânta clasică liturgie (II-a) a maestrului.

La 1 p. m. după ședință va fi un mare banchet și lămură intelectualilor noștri va pleca de aici la festivitățile populare aranjate în marile pavilion din promenada orașului — alături de un preț de intrare bagatel: 40 fileri de persoană.

După corul, declamațiunile naționale și comice se va desvâli ochilor noștri un tablou pitoresc, urmând diferite danțuri românești jucate de flăcăi și fete în costume de sărbătoare, cu lăutarii lor din sat.

Aceste comune sânt: Hodac, Jabența, Poloc, Săcal, Lueri, Solovăstru, Milășel, Fărăgan, Băița, Sântu, Rus și Murarenii.

Vom avea prilejul să ne convingem de puterea de rezistență a poporului nostru din aceste părți. Vom vedea dacă a pierdut din portul, datinele și sufletul său — ori dacă e încă tare și neșchimbabil?

Ne rugăm deci în numele dragostei de neam, ca toți preoții și învățătorii noștri din aceste și din toate comunele din jur să vină aducând pe mic și mare la aceste serbări — pentru că să la și poporul cunoștință de intelectualii săi și să se convingă că cărturar și opincar merge mână în mână, când e vorba de înaintarea și binele neamului!

Veniți deci cu toții la Reghin, popor și conducători! Veniți să ne cunoaștem și să ne iubim, muncind alături!

Duminecă seara orele 7^{1/2}, va avea loc în hotelul orășenesc *Concertul* dat de corul bisericii sf. Nicolae din Brașov cu concursul trubadurilor noștri Mărcuș și Crișan. Dirigent: lubitul și de toți stimatul maestru Gheorghe Dima.

Programul bogat și în partea cea mai mare românească, va electriza inimile noastre și ne va ridica pe câteva clipe în regiunea pură a frumosului. Cântăreții noștri Mărcuș și Crișan n'au nevoie de reclamă. Ei și au stabilit deja un nume în turneul lor plin de succese. Credem că nu va fi om iubitor de ce este frumos să scape prilejul acesta rar — pentru că oare când va mai fi Reghinul așa de norocos de aprimi în sânul său oaspeți așa de plăcuți?

Cum străinii — mai dornici de muzică și artă — deja de pe acuma ș'au abonat loje și locuri, — avertizăm pe intelectualii noștri să grăbească și să asigura locurile căci să prevadă o afliuență nevăzută până aci.

Biletele să găsească deja de vânzare la comerțiantul Iacob Iosif din Reghin și cel ce dorește să participe la Concert-teatru și danț să se grăbească, ca să nu regreta ulterior!

Luni dimineața va fi ședința a doua, iar seara la 7^{1/2} teatrul de diletanți pus sub conducerea d-lui Aurel Bănuț, lubitul director artistic al fondului de teatru. Se va juca drama «Jertfa» — juvaerul într'un act al d-lui Ion S. Miculescu și co-

media de Abt «Bucătăreasa» tradusă din meștește de dl Dr. S. Stanca.

Diletanții cei mai buni din Brașov împreună cu cei din Reghin, conduși de zelul și priceperea recunoscută a d-lui Bănuț, credem că vor mulțumi și gusturile mai pretențioase.

După teatru va fi danț, la care îndreptățit biletul de intrare la teatru.

Marți la amiază, oaspeții cari vor dori să văd Borsecul, vor pleca către Toplița, de unde cu tururi-automobile vor continua drumul românesc către baia de o pozițiune așa de romantică.

Noi cei de aici nădăjduim că publicul mare va sprijini participând și ridicând prestigiul acestor serbări rare. Firește, orice participant este insistent rugat de a se însinua fără amănare dl Iosif Popescu director de bancă, altfel ne gândindu-se garanta cu cvartir bun și corespunzător.

Veniți deci cu toții, sprijinitori și binevoitori ai culturii și artei naționale! În Reghin vă întâmpinăm familii bucuroase de oaspeți buni și de Români buni! Dorința noastră, a celor de aici, este ca să vă vedem cu bine și sănătate și să vă știm mulțumiți, de ceace vă putem da — aici vă e cu dragă inimă!

F.ți bineveniți, Români din toate părțile! revedere!

Reghin

Scrisori din București.

Studentii turcii la București. — Cartea veche a României. — Jubileul dela Iași. — Tulul lui Conta și Creangă. — Moartea protectorului a lui Eminescu. — Aniversarul împăratului Francisc Iosif.

București, 8 August

Zilele acestea au sosit în capitala României grup de trei sute de notabili turci. Primirea li-s'a făcut a fost cât se poate de călduroasă. Azi a sosit alt grup. Sânt studentii universității din Constantinopol, a căror sosire este de așteptată. Pentru primirea acestora s'a format comitet compus din studenți și înalți funcționari cari au întâmpinat pe oaspeții turci la gară, unde au intrat într'un adevărat triumf în capitală.

Scena întâlnirii a fost cât se poate de miștoare. Noi? Un popor care mai de curând ridicat de sub robia acelor, cari vin acum numele păcii să vadă progresele noastre, vin vadă unde am ajuns noi în cele câteva decenii de libertate politică. Ei? Urmasii vitejilor sultani cari pe vremuri s'a măsurat vrednicia noastră reprezentanții spiritului nou într'o jură, pe care au oprit o dela marginea prăpastiei. Și unde și uitând patimile trecutului par a-și spune, câte experiat de când soarta l-a izolat departe de altul.

Ziarele din București publică articole entuziaste prin care urează bun sosit prietenilor cari vin. Cu această ocazie s'a accentuat încă odăile ce spiritele luminate din România au spus atâtea ori: că în Balcani singurii prieteni sânt ai României sânt Turcii. Văzta lor este o dor pe de o parte despre sentimentele de prietenie ce le păstrează neamul românesc, pe de parte o probă cumcă razele culturii românești străbătut departe în sud și că toți, cari în România găsească ceva bun și frumos vrednic imitat în țara lor.

Nu este mai puțin adevărat că progresul, care România l-a făcut se datorește libertății care poporul se bucură. Un popor ca cel cesc, care acum a sfărâmat lanțurile mediocrității nu putea avea exemple mai strălucite despre roadele libertății decât în România bună impresie a făcut împrejurarea că, în aceste discursuri, excursioniștii turci nici odăile scâpat din vedere că Românii au fost același în trecut, ca și acum, au dat la iveală cele bune istorii ale împărăției otomane. În noi le-am dat scrierea lui D'mitrie Cantemir acum monumentală operă a d-lui Iosif Iosif noșterea acestor merite nu poate decât să

gulească. Și sântem mândri că am făcut ceva pentru acest popor turcesc, dela care am avut îndurat multe, care însă a fost un adversar al. Studentii turci vor petrece în țară șase zile. În acest timp vor vizita instituțiile culturale românești și vor face diferite excursiuni.

Pentru lămurirea opiniei publice și a corpului diplomatic în ce privește conflictul dela Pireu, ministrul român de externe anunțase că va publica o carte verde, care va cuprinde întreaga corespondență relativă la această chestiune.

Cartea verde a apărut zilele acestea și s'a împărțit între membrii corpului diplomatic din București.

Ea cuprinde o expunere exactă a faptelor cari s'au petrecut la Pireu, când barcașii greci au atacat vaporul împăratul Tralan, insultând drapelul românesc. După această expunere ne arată măsurile făcute de guvernul român pentru a obține satisfacție deplină. Corespondența ministrului român de externe cu reprezentantul Italiei la Atena, răspunsurile acestuia, răspunsurile guvernului grecesc precum și formalitățile ce s'au făcut cu ocazia trecerii de a doua oară a vaporului românesc pela Pireu, când Grecii și-au cerut scuze pentru actul de piraterie săvârșit de barcașii.

În corpul diplomatic aceste relațiuni au fost primite cu simpatie. Membrii acestui corp au fost de acord în a recunoaște că în adevăr România în acest conflict a avut o atitudine demnă, ceea ce-i servește spre laudă. Întru cât privește atitudinea Greciei, aceasta iarăș a făcut foarte bine că nu s'a solidarizat cu autorii scandalului, ci i-a condamnat.

Pregătirile pentru jubileul de 50 de ani al Universității din Iași se fac cu multă stăruință. În opinia publică din România a produs o impresie esecelentă știrea cumcă ardelenii vor sosi în grup la aceste serbări, în semn de venerație către memoria profesorilor Ardeleni, cari au dat, prin murea și stăruința lor, primul avânt acestui așezământ de cultură națională. Se știe că cel dintâi rector al acestei Universități a fost un ardelen.

De remarcat este că, cu ocazia serbărilor jubileare în Iași se vor inaugura mai multe statui ale marilor bărbați cari au avut aici un rol covârșitor pentru ridicarea cugetării românești. În afară de statuia lui Cuza și Kogălniceanu, se vor mai inaugura busturile Vasile Conta, singurul nostru filosof, și al lui Ion Creangă, neîntrecutul povestitor popular, ale cărui povești au fermecat copilăria noastră. E un act de recunoștință acestuia de meritele, pe cari cei doi scriitori și le-au câștigat pentru cultura și literatura românească. Bustul lui Conta va fi așezat în grădina Universității din Iași. Cu executarea statuei lui Creangă s'a însărcinat sculptorul Cugler, care o va face gratuit, în semn de admirație pentru opera scriitorului. Astfel la toamnă vom avea și statuia lui Creangă și a lui Conta. Serbările promit a fi cât se poate de înălțătoare.

În timpul din urmă s'a zvonit însă, că, dacă primejdia holerei va amenința și mai departe orașul, serbările vor fi amânate pentru anul viitor. Știrea nu este confirmată în chip oficial, deși unele ziare o dau ca sigură. În acest caz, scriu zărele, sumele destinate pentru serbări, cam cel puțin o parte din ele, se vor întrebuința pentru îmbunătățirile sanitare ale Iașilor.

Zilele acestea a încetat din viață, la București, doamna Cornelia Emilian, cunoscută publicului românesc din corespondența relativă la ultimii ani al marelui nostru poet M. Eminescu. Scrisorile schimbate între această nobilă femeie și sora poetului, Enrieta, au fost publicate într'un volum. Cornelia Emilian a fost una dintre cele mai alese figuri de femeie. Ea a înființat la Iași Reuniunea femeilor române, ea a organizat comitetul pentru adunarea d. ajutoare pe seama

lui Eminescu, atunci când cruda boală îl doborâse. A desvoltat o activitate din cele mai frumoase cu ocazia înființării Ateneului român. Este întemeietorea primei ligi pentru emanciparea femeii în România. Întreagă viața ei este un șir neîntrerupt de acte de devotament și iubire pentru cei suferinzi. În timpul campaniei dela 1877 ea a luat parte ca soră de caritate, pe câmpul de război. Pentru meritele ei a fost decorată cu *Răsplata muncii* cl. I și Crucea Elisaveta. A fost o publicistă de seamă, o luptătoare desinteresată pentru ridicarea maselor poporului. Dar meritul ei, care nu se va uita nici odată, este acela de a fi luptat cu atâta dragoste pentru ajutorarea celui mai mare poet al nostru, de a fi jertfit din avutul ei, spre a-l putea susține în casa de sănătate dela Halle, de unde, după-cum se știe, maestrul poeziei române s'a întors întremat. Dacă alte fapte ale ei se vor uita, aceasta nu se va putea trece cu vederea nici odată.

Joi fiind a 80-a aniversare a nașterii M. Sale împăratului Francisc Iosif al Austriei și Rege al Ungariei, un Te-Deum a fost oficiat la orele 11 a. m. la catedrala Sf. Iosif din Capitală.

Serviciul religios a fost oficiat de Eminența Sa Arhiepiscopul catolic Nezhammer, înconjurat de un numeros cler.

La acest serviciu religios au asistat dl baron d'Ugron, însărcinatul de afaceri al Austro-Ungariei, împreună cu întreg personalul legațiunii. Dnii Spiru C. Haret, președintele consiliului de miniștri ad-interim și ministrul instrucțiunii, Emil Costinescu, ministrul de finanțe, Al. Djvara, ministrul afacerilor străine de domenii. Dnii I. K. Lenderu, administratorul domeniilor Coroanei, colonel Grăzta și șeful maior Angheliescu adjutanți regali, reprezentând Casa M. A. LL. Regelui și Reginei și a A. A. LL. RR. Principilor Moștenitori.

Dl Kraker von Schwarzenfeld însărcinat de afaceri al Germaniei cu întreg personalul legațiunii. Căpitan Fischer atașat militar Austro-Ungar și căpitan Massoff atașat militar german.

Dnii Em. Porumbaru vice-președinte al Camerei, Al. Lahovari, ministrul plenipotențiar al Romei la Paris, general Wartiade, comandantul corpului II armată, general Ionescu, Emil Petrescu, prefectul poliției, G. Cantacuzino, secretar general al ministrului de externe, Trăsnea Greceanu, șeful protocolului, doctor Istrate, fost ministru, inginer Halăceanu, locțiitor de secretar la ministrul industriei, N. Stoica, șef de cabinet al dlui ministru Orleanu, căpitan Mircescu șef de cabinet al dlui general Crăiniceanu, ministrul de război, dnii colonel Bogdan, colonel Socec, Al. Davilla și Morandini, cari posedă decorațiuni austriace, precum și alte persoane de distincțiune.

Te-deumul s'a terminat la orele 12.

Tot Joi s'a oficiat câte un te deum la biserica Luterană, Calvină și Bărăție.

La orele 12 a avut loc o recepțiune la legațiunea Austro-Ungară. Au luat parte dnii miniștri și persoanele oficiale. Cor.

Scrisoare din Roma.

Un vast complot anarchist. — Holera în Italia.

— Dela corespondentul nostru. —

Roma, 18 August.

De mai bine de o săptămână, se vorbește în Italia despre un complot anarchist, contra Regelui Italiei, dar cum acele zvonuri circulau mai mult ca știri senzaționale și fără destul temei, nu s'au comunicat nimic asupra lor. Azi însă, când se știe bine de origina și de întinderea acelu complot, când se cunosc nume și s'au făcut arestări, acele știri trec din terenul fantaziei pe acela al adevărului crud și revoitător, în toată lumina barbară a unor capete aprinse,

cari visează destrugerea și omorârea capetelor încoronate.

Ca cronicar fidel și dornic de a servi ziarul nostru, vă comunic cum stau faptele.

Complotul a existat, un complot întins, cu ramificații în toată Italia, în Anglia și în America; o mișcare mare anarchistă, o încercare combinată bine, ca să se atenteze la viața regelui Italiei și a tuturor principilor cari vor lua parte la sărbătorile dela Munte-Negru.

Zilele trecute, poliția din Londra au arestat un anarchist italian, asupra căruia s'a găsit multe materii explosive, hârtii compromițătoare și o scrisoare în care erau detaliate toate instrucțiunile cum să se facă lovitura. În acea scrisoare se spune că neputând să izbutească cu bombe, să se servească de un falmos metod necunoscut încă în țările latine, de un buchet de flori, înconjurat de foi de lămâie, în mijlocul căruia să se ascundă un revolver. Foile de lămâie servesc ca recunoaștere din partea anarhiștilor, acelu destinat să facă lovitura, și după ce se va face atentatul, ceilalți anarhiști să l ajute să fugă și să scape.

În legătură cu acest fapt, este următorul: în ultimul timp, din Argentina au plecat în Europa foarte mulți anarhiști, cari profitând de vilegiatură de vacanță, în care se amestecă atâta lume de orice neam, au putut trece confinele Italiei, cu toată supravegherea poliției, cu toate că oficial, la confinele Italiei este ca o stare de asediu.

Carabinieri și agenți de poliție, circula în sus și în jos în lungul graniței Elvețiene, atât ziua cât și noaptea; în stațiunile de tren, carabinierii sânt în mai mare număr, comisari și subcomisari de siguranță inspectează des posturile și arestează la cea mai mică bănuială.

Patrulele umbă cu ochii în patru, cum se zice în românește, și au arestat foarte mulți străini, cari n'au fost l be ați decât după ce au venit răspunsurile ce s'au cerut telegrafic pentru ei, țării lor căror aparțin.

La Fiume poliția a oprit mai multe arestări, cari par că sânt de mare importanță în complotul de față.

Doi sărbi unul numit Mihailovic, fost locotenent în armată și un altul Petrici au fost menținuți în arest, în urma informațiilor venite din America, dela poliția din Argentina. Acești doi sânt foarte tare compromiși în niște scrisori cari s'au găsit în casa rusului Romanov, celce a fost arestat la Buenos Aires ca autor al bombeii aruncată în teatrul Colon.

Iată toate informațiile, pe scurt, asupra acestui complot. Cum vedeți se întinde din America de Sud, în Anglia și în Italia, iar scopul, după puținele cuvinte ale poliției, cerea atentatul asupra vieții regelui Italiei și a tuturor principilor cari vor veni la Cetinge cu ocazia încoronării prințului Nicolae al Muntenegrului.

Ca curiozitate vă adaug că sânt și foarte multe femei arestate, al căror nume se cunoaște și cari nu toate fac parte din clasa de jos a societății.

Un mare pericol amenință Italia: *Holera*.

În provincia Bari, pe coasta mediteraneei, holera a izbucnit furioasă și se întinde mereu. Până acum, sânt 6 localități atinse de această teribilă boală, iar numărul morților este destul de mare, cu toate că autoritățile caută să nu sufere populația.

Ca să vă faceți o idee, de mortalitatea aceasta, vă spun numai trei date: la *Bacletta*, într'o zi, din 15 bolnavi de holera, au murit 12; — la Trani, din 9 bolnavi au murit 5, — iar la Arti din 14 au murit 8.

Proporția mortalității este foarte mare și pericolul și mai mare, căci în alte trei comune, din provincia Foggia (mai sus de Bari, spre Roma) s'au constatat un mare număr de cazuri urmate de moarte.

Teribila, spăimântătoarea holera a făcut un pas mai sus, în pământul Italiei.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

S'au revocat ordinele de chemare ale rezerviștilor, s'au contramandat manevrele navale cari trebuiau să se facă în fața orașului Bari, s'au trimis inspecții sanitari și material de desinfecție.

La Roma, cum contactul este direct și des cu Bari, s'au luat grabnice măsuri de prevedere. La gară, două automobile așteaptă în permanență, ca la cea mai mică bănuială să ia și să transporte în grabă pe cel bolnav; mașini de desinfecție stau gata; s'au deschis lazarul de holerici.

Toate bune, dar știți că holera lovește mai ales pe cei fricoși — și vă spui că în Italia sânt foarte mulți.

Să sperăm că acest flagel va fi sugrumat și că nu se va întinde, căci atunci speranțele pentru expoziția cea mare din anul viitor dela Roma s'ar spulbera.

I. Th. Allan.

Corul „Lumina” al Bucovinenilor.

Mai sânt încă în România cel douăzeci și cinci de tineri din Bucovina, conduși muzical de maestrul G. Ucrainef și național de profesorul Tofan, cari alcătuiesc corul „Lumina”. Il alcătuiesc în singura lui înfățișare de aici, căci acasă mai sânt atâția membri ai societății, cari trebuie să dea producțiilor dela Cernăuți un caracter și mai impozant.

Așa cum l-am auzit însă, îmi îngăduiu a crede că și cel mai dificil critic de artă ar fi putut cu greu să găsească lipsuri. O pregătire minunată, o disciplină perfectă, o adâncă înțelegere poetică, un strălucit entuziasm național în interpretarea bucăților unui bogat și felurit repertoriu, în care pe lângă opere bucovinene ale unor compozitori dintre cari unii nu ni erau în destul de cunoscuți — astfel d. Ucrainef însuși — se întâlnesc melodii bănățene, ardelenice. Și unite, innobrate, îmbinate prin aceste însușiri rare, voci puțin obișnuite ca forță și claritate.

Corul „Lumina” a găsit la Piatra-Neațului o sală deșartă, la Roman o bună primire, la Focșani, și mai ales la Ploiești, una entusiastă. Dela noi, unde a găsit numai prietenie și dorință de a i fi de folos, societatea de muzică bucovineană a trecut, prin București, unde nimeni nu i-a știut de urmă — ah, dacă ar fi fost vre-un „Gesang-Verein” evreo-german din Viena! — la Rîmnicu-Sărat, unde era așteptată, și la Braia, unde o parte măcar din publicul acela „cosmopolit” (expresia cea delicată) va fi știut s-o întâmpine și s-o aprecieze.

Cei douăzeci de cântăreți ai ariilor celor mai frumoase pe care le știe poporul din nostru deosebite ținuturi, n'au venit pentru câștig, cum s'au făcut a crede orașele care i au refuzat (da i au refuzat formal, cu sau fără motive, dintre care cele mai obișnuite erau vacanța moartă și Jidanii vii). Au venit, fără îndoială, ca să vadă țara, cu monumentele, instituțiile și privilegiile ei.

Dar această țară avea toate trei aceste atracții pe vremea când nici un Român din Bucovina nu trecea pe la Burdujeni ca să le caute. Deci e de presupus că au mai venit pentru ceva: pentru a recunoaște în noi spiritul care-i însuflește azi și a-l întări prin cunoașterea de-a dreptul a libertății în care să desfășură — și s'ar putea desfășura neasămnat mai mult — acest spirit.

Având mulți dintre ei o situație gîngășă acasă, ei n'au crezut că e bine să se adreseze altora decât oficialității: primari și prefecți. Aceștia sânt însă, vara, în concediu și nu iese decât, chemați, înaintea tragediei internaționale holera. Și, chiar când nu-s în concediu, rare ori vor fi ce trebuie și vor îndrăzni să se arate cum sânt. (Ploieștii fac o excepție pe care cu orice prilej o recunoaștem bucuroși.)

Deci oaspeții cari veniau cîntînd spre viitor au fost primiți așa și-așa. Presa, pe lângă toate, nu i-a servit de loc. Intre altele și pentru că evreul „Iser” inaugurează o expoziție, pentru că dentistul Crippen s'a dovedit că în adevăr și-a ucis nevasta și pentru că expoziția din Bruxelles a ars. Din orașele de băi nu se mișcă ușor cineva, și ca să vie ac'o Bucovinenii pentru a găsi „societatea bună”, aceasta înseamnă să provoace accidente nervoase lui Madame Finkelstein ori lui domnul Ovidiu Densușianu.

Și ne aducem aminte cum a fost primită acum câteva luni de aici puțini apăsați și spionați Români din Bucovina trupa lui Liciu. S'a sărbătorit o artă superioară, o conducere excelentă, un repertoriu ales, — dar s'a sărbătorit și România, care, prin ei, avangardă a culturii românești libere, era acolo. N'am știut să răspundem.

E bine însă că Bucovinenii ne cunosc de-ajuns ca să știe că sânt două Români astăzi, în crîncena și necontenită luptă. I-a primit rău, — în orice caz rece, aceia care, avînd totuși puterea, bogăția în mână, moare din lipsă de suflet. Experiența lor de acum li va servi ca să dorească și mai mult biruința celeilalte, al cărei tricolor are loc și pentru dînșii.

N. Iorga.

Cronica pedagogică.

În nr. 159 a. c. a prețului ziar „Tribuna”, din peana dlui A. Muțu a apărut un articol cu titlul „Progresul nostru cultural”. Că dl Muțu se ocupă cu afaceri de caracter pedagogic arată că dsa se interesează cu plăcere și de afaceri școlare. Cînd însă articolul cu atenție, constatăm că dl Muțu nu e în curent cu administrarea învățămîntului nostru elementar.

Dl Muțu se declară dintru început contrar instituirii Inspectorilor tractuali pe motivul sărăciei, zicînd că reclamă o sumedenie de salarii nouă, diurne și cheltulele de călătorie și noi Români sântem prea de totul săraci pentru a suporta dări și mai urcate; iar de altă parte nici chiar înființarea Inspectorilor tractuali nu ne-ar aduce rezultată în general dorit. Ne vîlcărăm de sărăcie. Dar oarecare popor e sărac? Mi-se pare, că în general e constatat, că acel popor e sărac, care n'are învățătură. Țiganii sânt săraci, că n'au școale. Despre Germanii și Francezii nu se zice că sânt săraci, căci au școale bune și apoi și unii și alții înțeleg rostul vieții. Prin lumina minții americanii au ajuns să fie cel mai bine situați materialicește. Prin cunoștințe vaste și prin educație bine precumpenită se pot ferici popoarele.

Poporul nostru jertfește bucuros pentru ceea ce știe că-l aduce folos, ceea ce se dovedește și prin faptul întregirii salariilor învățătorescilor. Și poporul nostru a ajuns la conștiința, că numai până atunci poate figura ca națiune până când își are școala sa, care să-l lumineze și să-l poată ridica la înălțimea celorlalte popoare culte. Vedem cum comunele politice urcă plățile păzitorilor de câmp, a păstorilor, a servitorilor comunali, a păzitorilor de morți, înființează posturi noi de plăeși, de vicenotari, de scriitori etc. Cum? Toate acestea se pot face din buzunarul Românilor, numai în interesul școlărilor, care dă mai multă viață poporului, să nu se poată face nimic? Apoi da! Dl Muțu e mulțumit cu Inspectorii-protopopi și cu Inspectorii preoți de cari de altcum nici nu există.

Să judecăm puțin. La clădirea unei case, maestrul de lemn înu poate înlocui cu pricepere pe zidar și înrors. Advocatul nu poate înlocui pe medic. Și dacă numai medicul poate găsi boala bolnavului și numai avocatul se pricepe în ale proceselor, apoi care poate să fie îndreptățirea inspecției prin preoți? — A inspecția nu înseamnă numai a căute pe învățător, că în școală e ori ba, ci înseamnă a constata

scăderile în învățămînt, și ale arăta învățătorului pe lângă lămuririle trebuitoare.

Dl Muțu recomandă apoi strictețea. Să ținem strictețea înmormîntată pentru evul mediu și pentru pandurii satelor. Azi trăim în secolul luminilor când cultura nu mai permite de a se lucra cu mânuși de fier, pentru că tot omul e om și precum nici toate stelele nu lucesc într'o formă, astfel nici toți oamenii nu se pot valida în acelaș grad.

Dl Muțu voește prin strictețea să atârne sabia lui Damocle asupra capului învățătorului, de frica căreia să nu aibă nici o clipă de liniște, ceea ce o dovedește împrejurarea, că dsa recomandă nici mai mult nici mai puțin decît 23 de inspecțiuni pe un an școlar. — Ce-l prea mult nu e sănătos. 23 de inspecțiuni pe capul învățătorului ar fi o adevărată tortură, o caznă, ba chiar o greșală pedagogică.

La fiecare inspecțiune Inspectorul are să constate progresul, să arate cauzele lipsei de progres să țină consiliu cu învățătorul, să facă raport superiorității, iar superioritatea de 23 ori pe an să i comunice învățătorului verdictul. Și făcîndu-se inspecțiunea de 23 de ori prin preotul local (3 le face protopopul), care nu numai că nu e specialist în materie, dar mai adăugînd și împrejurărilor, unde am ajunge cu ceea 23 de inspecțiuni? Nu e ducătoare la scop pretenția dlui Muțu nici din motivul, că prin teza D sale voește să creeze un raport de subordonare între preot și învățător, ceea ce azi lumea cultă nu o mai admite.

Mă surprinde aserțiunea dlui Muțu, că preotul local ar fi și inspector școlar. Nu cred să fie vreun statut ori regulament, care să-l facă pe preot inspector de școale peste școlăle din parohia sa. Director local, da, e preotul. Acest director local însă nu are de a face nimic cu controlul învățămîntului, ci are să se îngrijască de provederea școlăii, de curatoarea și încîlzit. Sânt d-le Muțu un fel de directori școlari, cari sânt admiși de regulamente, dar aceștia se află în comunele, cari au mai mulți învățători și dintre acești învățători unul e director școlar. Menirea acestuia este a căuta uniformitatea metodică a învățămîntului în școlăle din acelaș comună. Rolul acestui director școlar se apropie încîlva de inspecție ori control; al directorului local însă nici de cum.

De încheiere concludem:

1. Pentru că învățătorul în școlăle noastre să poată lua un avînt mai îmbucurător, sistematizarea administrării învățămîntului trebuie pusă pe o bază mai solidă, care consistă în o conducere rațională a unor bărbați de specialitate. Acești specialiști să fie în fiecare tract aleși din învățătorii mai destoinici și să poarte denumirea de revizori școlari tractuali.

2. Revizorii școlari tractuali se vor mulțumi deocamdată numai cu diurne și cheltueli de călătorie ce se vor scoaperi din preliminarele protopopești în comitatul parohiilor din tract.

3. Revizorii școlari tractuali, pe lângă controlul învățămîntului vor căuta, ca în toate școlăle din tract să introducă o uniformitate metodică în învățămînt și totodată vor căuta să încurajeze toate puterile didactice pentru o muncă serioasă și intenzivă.

Nădab, August 1910.

Dimitrie Boar, învățător.

▼	ANUNȚURILE	▼
▼	se primesc cu prețuri moderate la administr. „Tribunei”.	▼

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conforma tocmeții separate, în oricare parte a Ardealului. Improvizat la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 22 August n. 1910.

Parastas pentru Dr. Mera. Din Șiria se scrie: Implinindu-se azi, Vineri, un an de la moartea regretatului Dr. Ioan Mera, celebrat în biserica noastră românească parastas pentru odihna sufletului frun- și repauzat. La acest parastas au asistat mama și sora repauzatului, precum și cei cunoscuți și prieteni ai lui.

Președintele noștri. Dl. *Caton Theodorian*, inginer agricol în Buzău, cunoscutul nuvelist și autor al ziarului nostru, a petrecut ziua de naștere în Arad, vizitând și redacția noastră. Dl. *Caton Theodorian*, care a venit însoțit de soția sa, a rămas adânc impresionat de semnele de vitalitate și manifestă româniimea în aceste părți expuse. Dl. *Theodorian* a plecat cu acceleratul spre Predeal.

Principele Lichtenstein pe moarte. Prințul *Lichtenstein* — după cum anunță telegrafii din Viena — e pe moarte, zace în pat de mai multe zile și de ieri se luptă cu agonie. Medicii îi alină durerile cu injecții de morfină. Principele nu poate să scrie.

Vlaicu zboară. Din București ni se scrie: Prințul *Vlaicu*, dl. inginer *Vlaicu* a invitat un cerc de prieteni să meargă pe câmpul Cotroceni să-l vadă sburând. Prietenii au primit cu plăcere invitația și la orele 6 jumătate au plecat la Cotroceni.

Prințul *Vlaicu* a scos din hangar aparatul lui *Vlaicu*, un aparat inginer s'a urcat în nacelă, helicele au început să se miște, motorul a început să pu- și în câteva clipe aeroplanul alerga cu mare viteză pe câmp.

După o distanță de 40—50 m. pe pământ aparatul s'a ridicat la o înălțime de 5—6 m. de pământ și astfel *Vlaicu* a sburat pe o distanță de aproape 600 m. Apoi aeroplanul s'a lăsat încet să zboare, a alergat din nou pe pământ, în timp ce *Vlaicu* a virat spre dreapta până ce s'a întors din nou spre apus spre răsărit. Atunci aparatul s'a ridicat din nou pe la o bună distanță de la pământ și *Vlaicu* a sburat cu multă siguranță și siguranță până la locul de unde plecase.

Prieteni cari îl priveau cum zboară, l-au primit cu vii aplauze, iar când s'a coborât din aeroplan l-au îmbrățișat cu multă căldură.

Enthusiasmat de succesul său, *Vlaicu* și a pus în mișcare și a făcut același lucru de dus și întors pe o distanță de un chilometru.

Alături de sigur și de plăcut a sburat *Vlaicu* ieri, prietenii l-au rugat să mai zboare și la o distanță mai mare.

Cât de binevoitor e *Vlaicu*, totuși nu a satisfăcut rugămintea prietenilor pentru că începuse să se răcească.

Paul Miulescu, protopresbiter gr. ort. Român în B. Comloș, asesor consistorial, membru în sinodul eparhial aradan, a rămas bolnav la 20 August n., în vârstă de 71 de ani. Inmormântarea lui a avut loc la 22 August n.

Odihnească în pace!

Primar omorât. Citim în «Libertatea»: Din Alba-Iulia ni se scrie, că primarul din Timbru a fost zilele trecute bătut și omorât de rău de mâni necunoscute, încât din cauza bătăe i-ar fi urmat moartea. Și e bă-

nuială că nenorocitul a fost bătut pentru că la alegerea de deputat a făcut și el pe cât a putut stricăciune printre alegătorii români, lucrând din răspuțeri ca ei să meargă să sprijinească pe candidatul străin, nu pe candidatul inimilor românești: Dr. Al. Vaida.

— **Anabapțiști.** Ni-se scrie: Celind în «Tribuna» Nr. 165 că în comuna Pleșcuța și jur au trecut la anabapțiști 73 de oameni, mi-am adus aminte cu durere să vă comunic că și în comuna noastră Almaș o comună mare, aproape 500 numere de case, unde până acum nu s'au apropiat aceste secte, acum durere avem și noi botezați și trecuți la anabapțiști 8 persoane la această preoții noștri?

— **De pe câmpie,** ni-se scrie: Prigonirea tricolorului românesc se face și pe câmpia noastră pașnică și somnoroasă cu o siguranță și cu o veghere de care administrația maghară numai cu astfel de ocazii știe da dovezi. La târgul secerii din ziua sfântului Ștefan, în Moci, jandarmii în completă armatură, doi cu doi, umbiau să prindă copilșele de câte 10 ani, și să le confişte «betelele» roșu-gaiben-albastru din păr, vărând groaza în micile suflete neștiutoare. (Și numai din pricina acestei groaze — din umanitarism față de cei mici — ar trebui să protestăm în contra barbarilor jandarmerești!) Sătenii cellalți stăteau și priveau liniștiți la confiscare, făcând glume pe socoteala «solemnității momentului». Revolta națională nu încapă în sufletul țărânului de pe câmpie. Mai puțin cu caracter demonstrativ, mai inconștient decât pe la noi, nu cred că se mai poartă undeva tricolorul.

Poate coloniștii dela Șermășel, — ciangăii — dacă nu vor mai scormoni puțin ambiția națională a câmpianului. A fost o vreme, când în Șermășel nu mai aveau oamenii pace de coloniștii aceia. Abia după ce unul din ei și-a lăsat dinții în crâșma unde se porniseră din nou pe vitejii — iar sufletul i-s'a dus se pribegescă din nou pe câmpurile Turanului sau mai domolit nișel. Acuma și-au început vitejii prin Moci. La târgul cu pricina o ceată de ciangăii puse stăpânire pe-o crâșmă, și dete parola: «de csak magyar ember teszi be a lábát». Și s'au ținut de cuvânt. Un flăcău de român care nu voia să-i creadă odată cu capul, a ieșit tot de-a berbeleacul pe ușă afară. — Dar și Românul ține — minte. Flăcăul și-a căutat și el tovarășii, apoi au ieșit înaintea ciangăilor pe drumul de supt pădure. Sfârșitul: o depeșă către medicul tribunalului din Cluj, să lase la — Șermășel. Dorányi poate fi mulțumit. — X.

— **Avansări în armata comună** Cu prilejul jubileului de 80 ani dela nașterea M. S. Împăratului au fost avansați următorii români:

La rangul de sublocotenent, Aurel Bărsan în Reg. de Inf. Nr. 31, absolvent al academiei militare, iar la rangul de cădeți: Aurel Birtalon în Reg. de Inf. Nr. 5., Iosif Cozocia, (64), Gavril Ursaci (5), Sabin Sorescu, (50), Ioan Polția, (37), Dumitru Dragici (64), Miron Gileg, (85), Constantin Popa, (33), Mihai Maxim, (37).

Regimentele la cari au fost împărțiți acești tineri ofițeri sânt curat românești și prin acest fapt s'a implinit un gol de până acum, căci ofițeri români erau destinați tot la regimente cu alte naționalități.

Tinerii soldați vor putea folosi mai mult limba maternă. Ar fi bine ca să fie un contingent de ofițeri români mai mai în raport cu contingentul de soldați români și în vederea aceasta de a se îndrepta tinerii români la cariera militară.

În nenorocirea din Bănat acei cari au dat aju-

tor de salvare binefăcător popu'ației lovită de soarta au fost și militarii.

Pentru merite ca bravură militară au fost decorați subofițerii:

Daniil Berbentea, sergent, și Ilie Bișan, sergent major, cu crucea de argint pentru merite cu coroană.

— **Aviator nenorocit.** Din Civita Vecchia se telegrafiază: Un aeroplan pilotat de un ofițer venind din Roma a făcut admirabile evoluțiuni asupra orașului: mulțimea i a făcut ovăți. Aeroplanul și-a luat zborul înspre Roma.

O știre, însă, sosește că între Magliana și Pontegalera aeroplanul a căzut și că aviatorul a murit.

Din Roma se telegrafiază: Victima accidentului de aeroplan, la întoarcerea dela Civita Vecchia, este locotenentul de cavalerie Vivaldi Paspual, în vârstă de 27 de ani. Dânsul conducea un biplan Farman, proprietatea sa. Obținuse brevetul de pilot la Mourmelon le Grand.

Aparatul s'a sfărâmat. Figura aviatorului este de nerecunoscut.

— **Recorul internatului Pavelean din Beiuș** Ni-se scrie: că P. S. Sa Dr. Demetriu Radu a numit rector al internatului Pavelean din Beiuș pe destoinicul profesor gimnazial Alecsandru Nuțiu. Când ne bucurăm de numirea aceasta nimerită, văzând că a ajuns în fruntea acestui institut pedagogic românesc, bărbatul acela, despre care nu numai băieții noștri sosii la vatra părintească vorbesc cu cea mai mare dragoste, ci chiar și bărbații competenți străini au avut pentru el cuvinte elogioase, îi dorim, ca numirea aceasta să fie un nou impuls spre activitate tinerului profesor și rector, de care legăm mari speranțe în viitor.

— **V. Lucaclu în București.** Celim în «Seara»: Energicul și neobositul luptător de peste munți, părintele Vasile Lucaclu se află în București de Marți seara.

— **«Astra» la Cîncul-mare.** Onorații membrii de orice categorie ai «Asociației pentru literatura română și cultura poporului român» din despărțământul Agnita, format din comunele care se țin de cercurile pretoriale Agnita și Cîncul-mare, precum și toți ceice se interesează de progresul nostru cultural, se invită cu onoare la adunarea generală cercuală și la festivitățile împreunate cu ea, care se va ținea Duminecă la 15/28 August 1910 în comuna Cîncul-mare cu următorul Program: 1. La orele 8 dimineața serviciu divin în ambele biserici confesionale române. 2. La 9 ore sfîntirea noului edificiu al institutului de credit și economii «Armonia». 3. La 11 ore deschiderea adunării cercuale în sala școlii gr.-or. române din loc și pertractarea agendelor obișnuite, între care și alegerea directorului și a comitetului cercual pe un nou period de 3 ani. Cei ce doresc să țină disertațiuni sau prelegeri, să anunțe directorului temele lor cu 3 zile înainte de adunare. 4. La 1 oră d. a. masă comună în hotelul comunal «Concordia». 5. La 3 ore vizitarea expoziției de țesături aranjată în localul școlii numite, precum și alegerea unei comisii pentru decretarea eventualelor premii. 6. La 5 ore petrecere populară. 7. la 7 ore producțiune teatrală cu joburi naționale «Călușerii» și «Bătuta» după care urmează publicarea și împărțirea eventualelor premii.

— **Alegere de învățător.** Ni-se cere publicarea următoarelor rânduri: În numărul 163, din 3/16 August a. c. al organului d. voastre ați aflat de bine a publica comunicatul «Alegerea de învățător în Herneacova» — în atențiunea consistorului — *subscriis* de Ion Senca din Burad

În polemică ziaristică cu numitul corespondent nu mă pot lăsa.

Spre orientarea on. public cetitor țin însă să notific deocamdată, că chiar în scopul de a dovedi lipsa de orice temel a gravelor învinuiri ce mi face, învățătorul Ioan Senca din Burad i-am intentat proces pentru calomnie, comisă față de mine pe calea presei. Timișoara, 6/19 August 1910. Cu stimă: Dr. Traian Puticlu, protopresbiter.

DUNĂREANA « institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Timiș-Cubin. :: :: ::

CONVOCARE.

P. T. acționari dela »Dunăreana« institut de credit și economii, societate pe acțiuni invită prin aceasta la

adunarea generală extraordinară,

se va ține în localul institutului din Timiș-Kubin în 30 August 1910 st. n. la 9 a. m. In caz când la aceasta adunare nu se vor prezenta acționarii și acții deajuns pentru deciziuni valide, adunarea se ține în 7 Septembrie 1910, în același loc și oră fără considerare la numărul acțiilor depuse și acționarii prezenți.

ORDINEA ZILEI :

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, stabilirea bilanțului trecut pe baza bilanțului publicat în numărul 138 al »Tribunei« și absolutul.
3. Fuziunea cu alt institut sau lichidarea institutului.
4. Completarea direcțiunii resp. alegerea lichidatorilor și a comitetului de supraveghiere.

Acțiunile și plenipotențele pentru adunarea generală sunt a se depune la casa institutului, cu o zi mai înainte.

Timiș-Kubin, la 18 August 1910.

DIRECȚIUNEA.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii »Codrul« din Buteni publică concurs pentru **un post de practicant.**

Reflectanții au să și înainteze rugărilor scrise de mâna lor proprie până în 30 I. crt. n. documentând, că au absolvat o școală comercială superioară, că posed deopotrivă cu limba română și pe cea maghiară, și că sunt sănătoși.

Cei cu praca în afacerile de bancă și cu serviciul militar împlinit vor fi preferiți.

Salar anual 1000 — cor. plătit în rate lunare anticipative

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Buteni (Buttyin) în 15 August 1910.

Direcțiunea.

Se caută un român ca al treilea tovarăș

cu un capital de 1500 coroane pentru o întreprindere foarte bănoasă. Câștig anual 5—8000 cor. Doritorii să se adreseze la **Bofea & Rades, Rossia**, u. p. Alcsill, (cott. Arad).

ANUNȚ.

Din 1 Septembrie a. c. începând am lipsă

un candidat de avocat

praxă. Salarul care se solvește ulterior pe lună este 120 cor., iară dela esmi-ni afară de spesele efective 6 cor. diurnă zi. Reflectanții au a se adresa de dreptul mine în Timișoara.

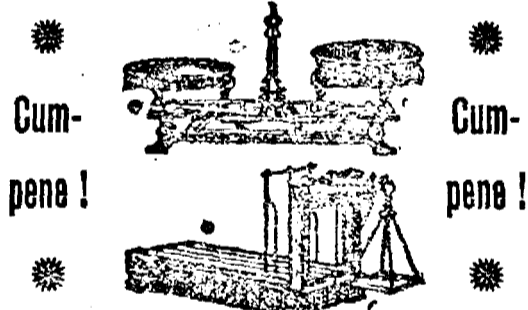
Petru Țigle, avocat.

Se caută un tinăr român,

eligent, care posedă și limba germană, se primește ca asistent la lucrări de coman-dă cu termenul de 10 Sept. 1910. Care nu mai lucrat pe terenul acesta sunt pre-ferenți. Doritorii de a ocupa acest loc au se adresa la **Stefan Reinerth**, geometru în Sighișoara—Segesvár, Spitalgasse No. 10.

In atențiunea proprietarilor de cumpene!

Am onoare a face cunoscut on. public că am deșus cu succes bun repararea și pregătirea cumpenelor la școala industriașă și de metalurie din Arad și astfel ca reparator calificat pentru re-pararea cumpenelor primesc repararea a tot-felul de **cumpene** ș. a. cumpene cu brațe egale, în forma

de pară, — zecimală, — centimale și pentru trăsuri, precum și semnarea punctuală a podurilor de 20, 10, 5, 2, 1 — și 1/4 kg. și legalizare alor. —

Rugând binevolorul sprijin, sunt cu d. stimă:
LUDOVIC SIRBU lăcătar și mă-jer diplomat,
D E V A, Laktanya-ui nr. 6.

Credit pe ipotecă, pe cambiu și pentru oficanți mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer János 15.
Telefon nr. 376.

Se caută un candidat de avocat

cu oareși care praxă pentru cancelaria avocatului
Dr. Iustin Petruțiu,
Ch'șineu - Kiszjer.ő.

LIMONATA KRISTÁLY

se poate purta în buzunar, e cea mai lefină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. - Face bune servicii în excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește — — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

Săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

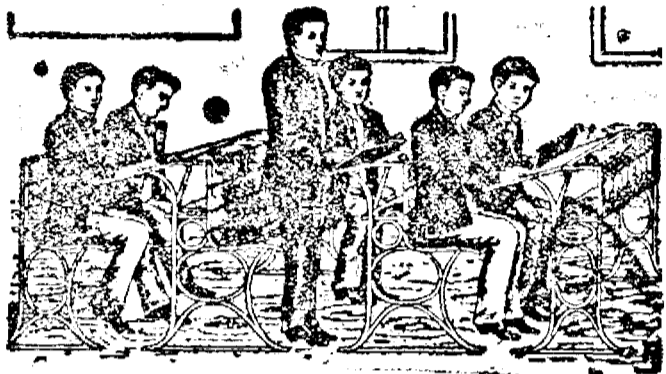
Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,
Arad, Str. Furray p. Nádasy.

ATENȚIUNE.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri. -:

Cele mai moderne mobile de fier și aramă și cele mai practice bănci igienice de școală și moblarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferecz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru **pălării speciale de dame**, deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9, al d-nei **Johanna Jekeli**,

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligatoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot felul de rețicole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

== Au sosit toate noutățile de primăvară: ==

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFECȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

Rog să binevoiți a privi

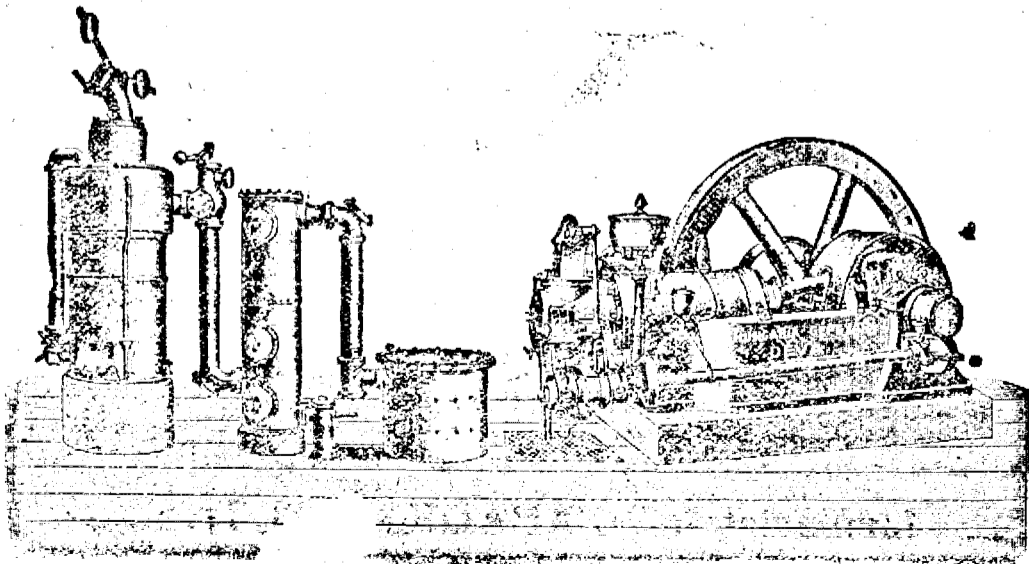
vitrinele mele.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

Tot-felul de mașini economice. Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trierată, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500. Planuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Planuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrac. Apaducte și fântâni. Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de gheață, lapătării și fabrică de cașuri și repararea canelor.

Stațiuni de automobile.

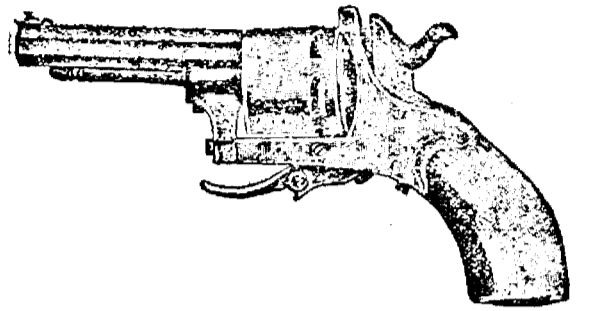

Frații Burza

Nr. telefonului 601.

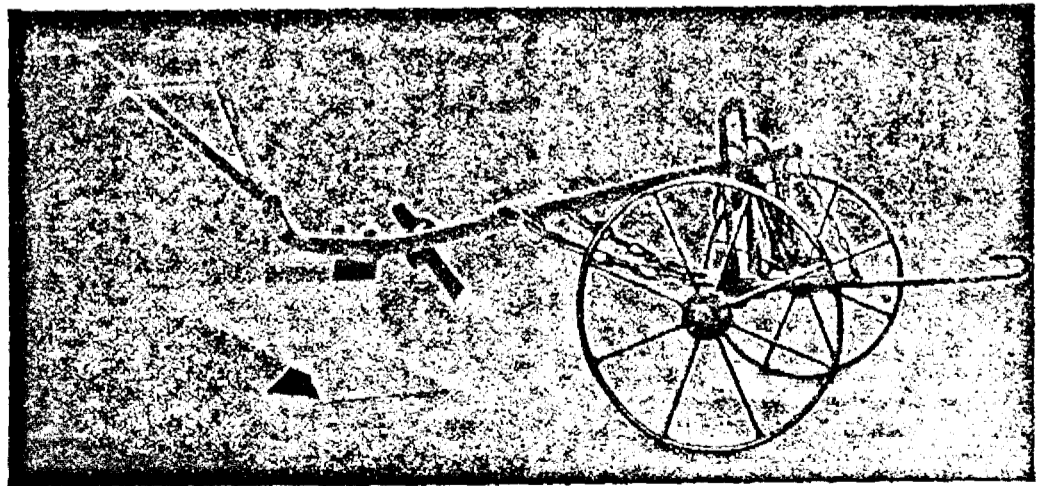
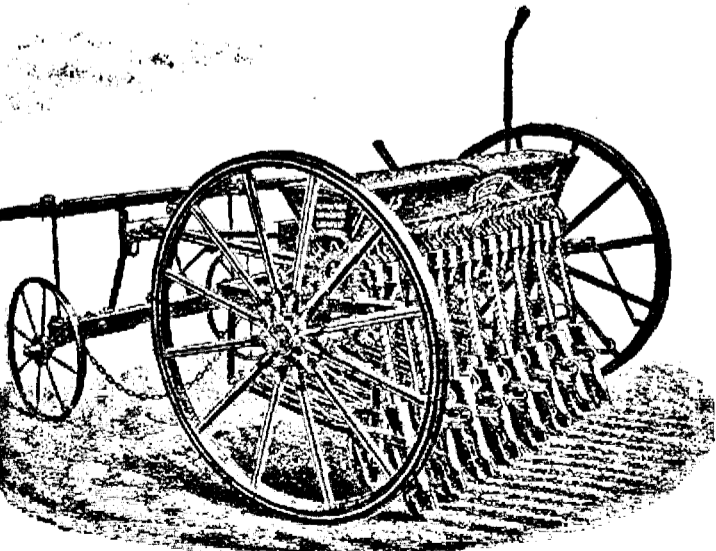
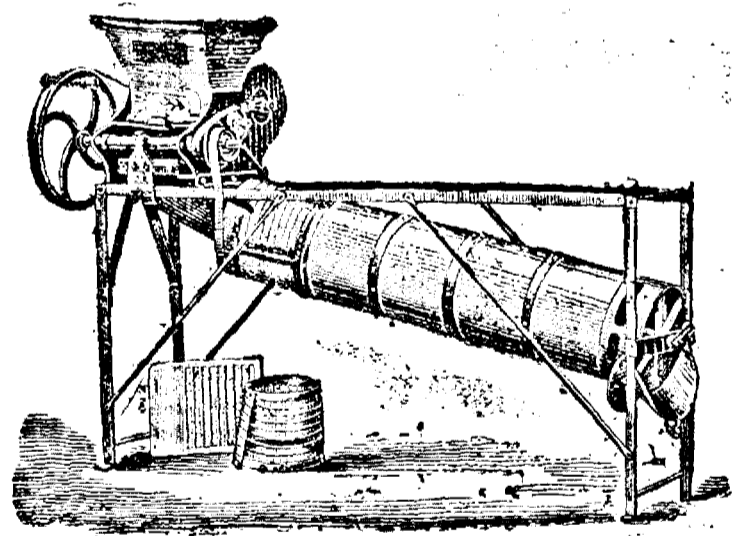
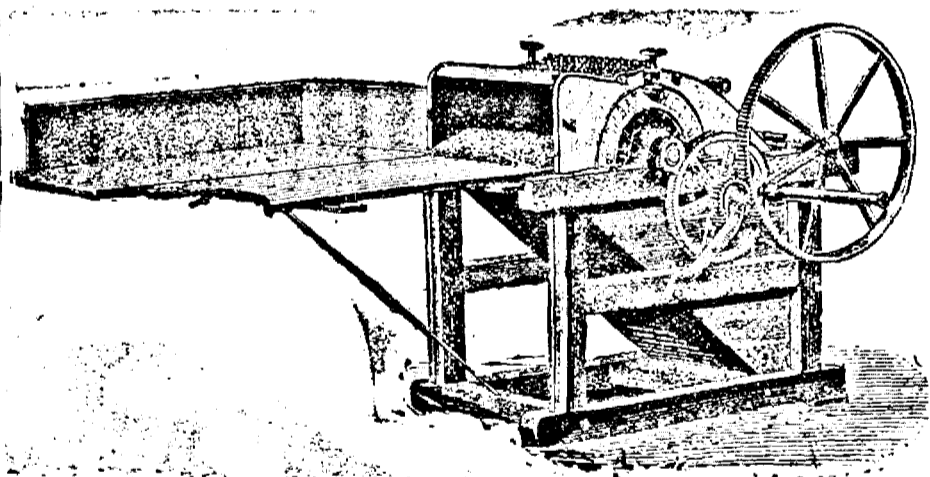
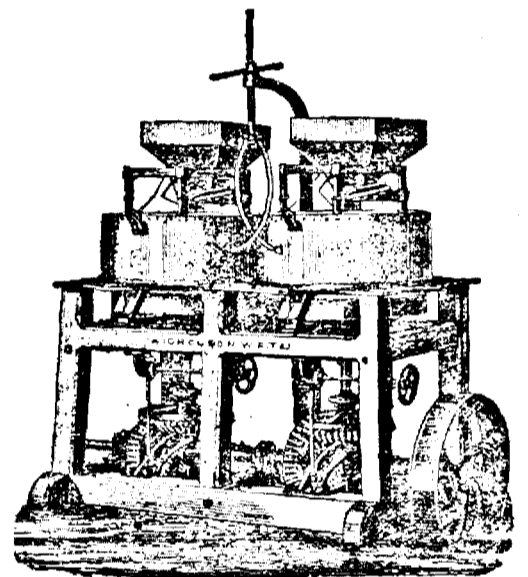
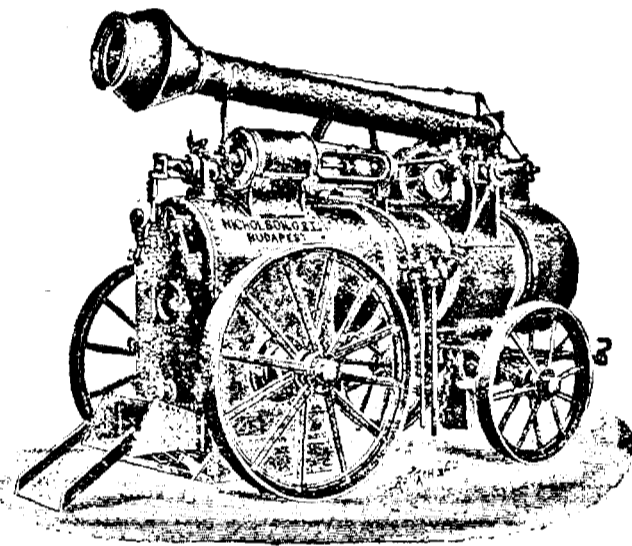
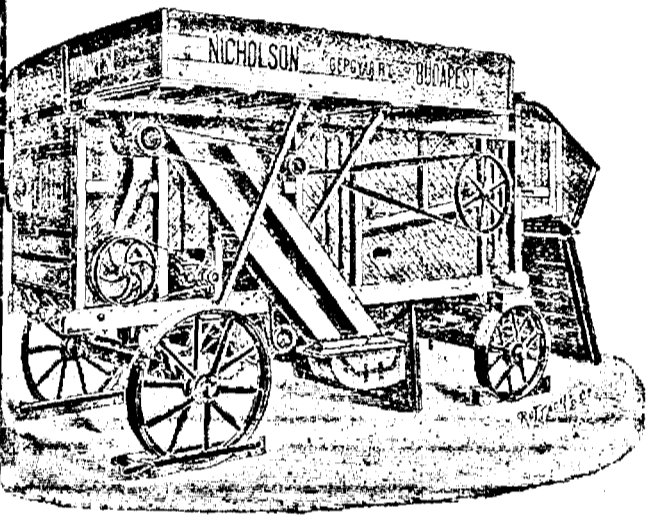
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

rad, Boros Béni-tér 1.

comandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme
 tot-felul de mașini agricole cu prețurile cele mai mo-
 derate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Adresa generală a fabricii de mașini Nicholson din Budapesta pentru garnituri de trierat și orice mașini agronomice.

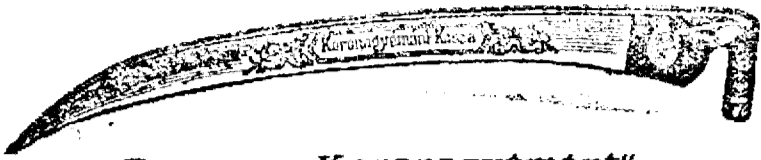

garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru pri-
 rea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spese noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

Să ne credeți

că este în interesul D-voastră, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

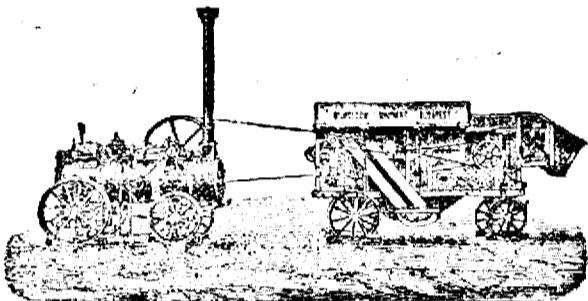
75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2'— 2'20 2'40 2'40 2'60 cor. una se dă rabat. — Comandele se pot face prin trimț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Anunțăm on. clien-
telă că avem încă **2 mașini de treierat**
cu putere de 8 cai și **2 mașini cu putere de 4 cai,**

pentru încălzit
cu pae, lemne,
sau cărbuni, pe
cari le putem
imediat pune
la dispoziția
celor cari au
lipsă de ele.
Garanție.

Condițiunile avan-
tagioase de plată. **Frații Burza,** Arad, Boros
Béni-tér 1. :

Intemeiată la 1880.

Intemeiată la 1880.

Prima fabrică de ciment, gips și teracotă din Seghedin—Szeged a lui

Landesberg Mór

= Anteprișă de asfaltare. =

Primește orice lucrări din acest ram, ca: terase, canalizări, instalări de burlane din ciment usucarea păreților umezi, pavare fabricelor ș a.

Plăci de marmoră și ciment

de diferite forme și culori în fabricație proprie.

Atelier de gravură lucrări de sculptură în ciment piatră artificială și teracotă.

Scări din marmoră artificială.

Bănci, Pedestale și Balustrade lustruite.

Mare asortiment de cuptoare din țiglă.

Material de edificat. Singur reprezentant al cimen-
tului de Beocini, Românesc și Portland. Var în bu-
căți sau stins se trimite cu vagonul la orice gară.

Material pentru asfalt. Plăci de acoperit din asfalt.

Impletituri din trestie. Plăci de cătran.

Praf de piatră pentru frontispicii.

Material și țigle rezistente focului.

Păreți Rabitz. Țevi din beton cu brlu.

Țevi din conforment de piatră. Plăci de faianță.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba. în Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.